

**Pyhtää Nygård 2
Kivikautisen kohteen koekaivaus
valtatie 7 uudella linjalla**

Kreetta Lesell 2009

DG676:2

MUSEOVIRASTO

Sisällys:

Sisällysluettelo	1
Arkistotiedot	2
1. Johdanto	3
Peruskarttaote	4
2. Sijainti, maisema ja vesistöhistoria	5
3. Tutkimushistoria	5
4. Kaivauksen tarkoitus ja havainnot	5
4.1. Kaivauksen metodit	6
4.2. Koekuopat, likamaat ja löydöt	6
6. Yhteenveto	7
Lähteet	7
Valokuvat	8
Negatiiviluettelo	10
Digitaalikuvaluettelo	10
Karttaluettelo	10
Kartat	11–13

Arkistotiedot

Kohteen nimi: Pyhtää Nygård 2
Muinaisjäännösrekisteri: 1000007139

Peruskartta: 302309 Heinlahti
pkoo 6709533, ikoo 3481655, z 15–17,5 löytöpaikka 2
Kaivaukset löytöpaikalla 3 pkoo 6709484, ikoo 3481543, z 15

Kaivausraportti: Museovirasto / arkeologian osasto
Koekaivausten johtaminen ja raportin laatiminen: FM Kreetta Lesell, Museovirasto

Tila: Slangus, 624-410-6-0
Omistaja: Rune Henrik Nygård, os. Ödemarksvägen 107, 49220 Broby

Tutkimuskustannukset: Tiehallinto
Budjetti: 24 748,10 €
Kenttätyöaika: 6.–17.7. 2009 yhdessä Långkärrsskogen 1 ja 2 kanssa.

Tutkitun alueen laajuus: 10 x 80 m
Kaivetun alueen laajuus: 3,5 m²

Löydöt:
KM 37966: 1–12, taltta, kvartsi- ja kivilaji-iskoksia. diar. 11.9.2009

Aikaisemmat löydöt:
KM 36395: Saviastianpaloja, kiviesineitä, kivilaji-iskoksia, kvartsiesineitä ja -iskoksia, ja palanutta luuta.

Aikaisemmat tutkimukset:
Sirkka Seppälä 2006 inventointi

Peruskarttaote s. 4
Lähteet s. 8
valokuvat s. 9–10, negatiivit: F145781:1, digitaalikuvat: D675:1–3
Kartat: s. 11–13

1. JOHDANTO

Tiehallinto suunnittelee valtatie 7 uutta linjausta Loviisasta Kotkaan. Samalla tie muutetaan moottoritieksi. Tulevalle linjalle tehtiin arkeologinen inventointi vuonna 2005 (Lesell ja Vuoristo 2005).

Tulevalla tielinjalla tai sen läheisyydessä on kolme kivikautista asuinpaikkaa, joita moottoritien rakentaminen uhkaa. Näissä kohteissa tehtiin koekaivaukset, joiden tarkoituksena oli tutkia kohteiden laajuus tienlinjan suuntaan ja määrittellä jatkotutkimusten tarve, jos kohde on tienlinjan alueella tai sen välittömässä läheisyydessä. Kohteet, jotka koekaivettiin olivat Pyhtään Långkärrsskogen 1 ja 2 ja Nygård 2. Jokaisesta kohteesta on tehty oma kaivauskertomus. Tämä kertomus on kohteesta Pyhtään Nygård 2.

Pyhtään Nygård 2 asuinpaikan löysi arkeologian harrastaja Rune Nygård, joka ilmoitti siitä Kymenlaakson maakuntamuseoon. Sirkka Seppälä kävi tarkastamassa sen inventoidessaan Pyhtään kuntaa vuonna 2006. Asuinpaikka jakaantuu kolmeen löytöpaikkaan. Nämä koekaivaukset olivat löytöpaikalla 3, joka on lähimpänä tulevaa tielinjaa

Koska kaivaukset olivat muinaismuistolain 15 § mukaiset, kustannukset rahoitti hankkeen toteuttaja, Tiehallinnon Kaakkois-Suomen tiepiiri. Kustannukset olivat 24 740 €. Kaivausten johtajana toimi FM Kreetta Lesell, piirtäjänä Huk Piritta Häkälä ja tutkimusavustajana Ulla Moilanen. Kaivajina oli kolme arkeologian opiskelijaa Toni Paukku, Laura Sevä ja Niko Latvakoski. Kaivaukset toteutettiin 6.–17.8. 2009 välisenä aikana. Nygård 2:ssa oltiin 14.–16.8.2009. Tutkitun alueen laajuus kohteessa oli 10 x 80 m, josta kaivettiin 3,5 m².

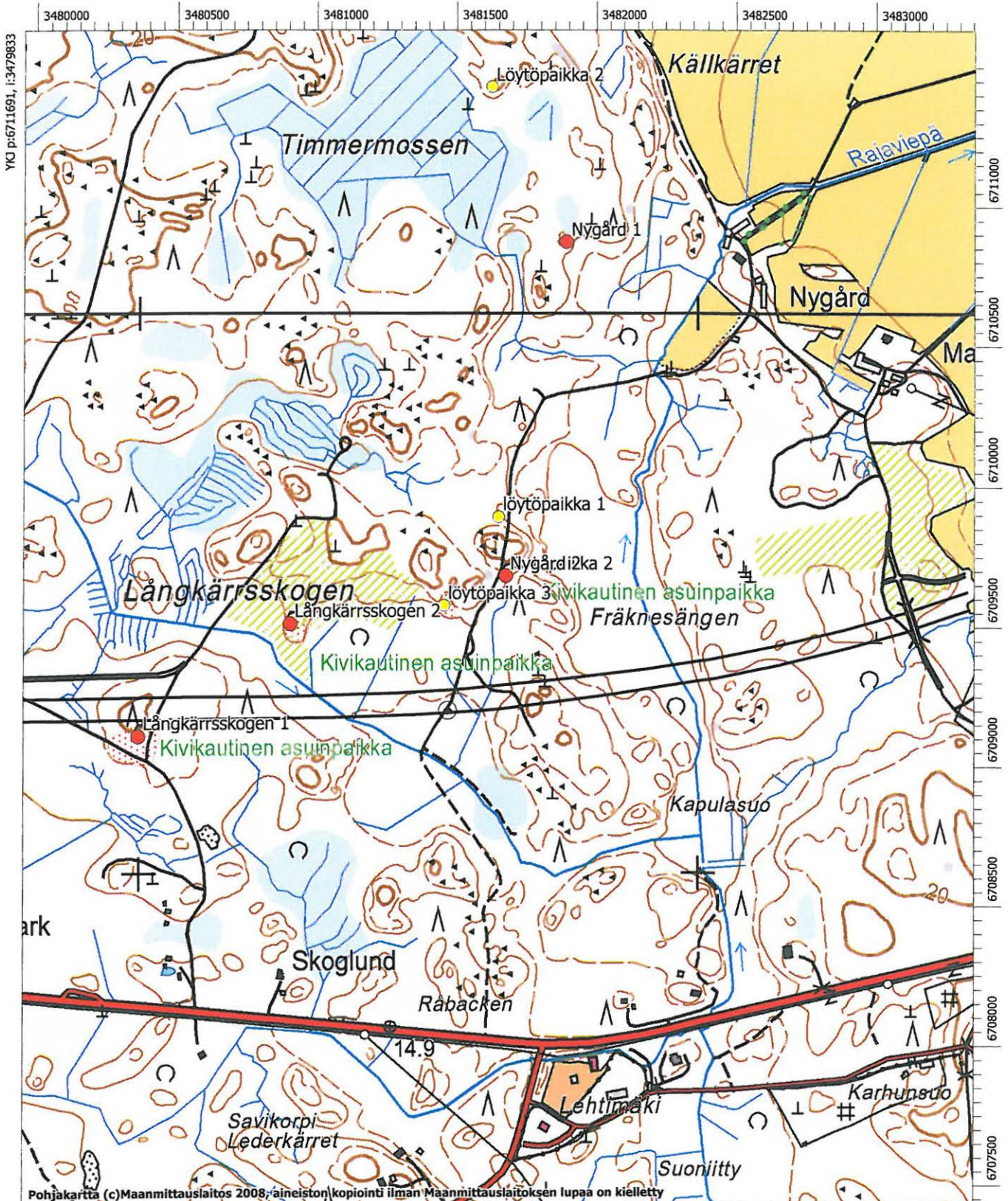
Pyhtään Nygård 2 on tulevan tielinjan ulkopuolella, eikä siinä tarvitse tehdä lisätutkimuksia tielinjan rakentamisen vuoksi. Läjitysalue 214 tulee kuitenkin kohteen länsipuolelle. Tähän suuntaan kohteen laajuutta pitää selvittää.

Helsingissä 26.11.2009

Kreetta Lesell

- muinaisjäännöksen arvioitu laajuus
- kiinteä muinaisjäännös, koordinaattipiste (Museoviraston ylläpitämä muinaisjäännösrekisteri)
- kiinteään muinaisjäännökseen kuuluva erilliskohde
- KP 8210 pkoo=6709291 ikoo=3481551 Z=12,42
- uusi moottoritienjaus

2. SIJAINTI, MAISEMA JA VESISTÖHISTORIA

Kohde sijaitsee Pyhtään kirkosta noin 6,6 km itään. Se on valtatiestä 7 pohjoiseen menevän huonokuntoisen metsätien varrella, joka lähtee valtatie ja Munapirttiin ja Purolaan menevän tien risteyksestä noin 100 metriä länteen. Kohteessa on kolme löytöpaikka, jotka kaikki ovat saman hiekkatien varrella. Löytöpaikka 3 on valtatiestä 7 noin 0,8 km pohjoiseen hiekkatien länsipuolella, siitä 40 m koilliseen on löytöalue 2, joka on hiekkatien itäpuolella, löytöalueesta 2 noin 100 m pohjoiseen on löytöalue 1, joka on hiekkatien länsipuolelle. Kaikki löytöpaikat sijaitsevat Nygårdin tilalla. Löytöpaikan 3 jälkeen tie muuttuu paremmaksi ja jatkuu Nygårdin tilalle saakka ja siitä eteenpäin.

Koekaivaukset olivat löytöpaikan 3 kohdalla. Löytöpaikka 3 on etelään viettävällä rinteellä, jonka pohjoisosa kapenee pieneksi laaksoksi. Laakso on kaukalomainen ja vain 10–20 m leveä ja erittäin suojainen. Peruskartalla 17,5 m korkeuskäyrä rajaa laakson. Täällä tuntuu olevan lämpimämpää kuin muualla.

Alueelle oli istutettu kuusia, joka olivat noin 1,5–2 m korkuisia kaivausten aikana. Löytöpaikan 3 kohdalla maaperä oli hiekkaa. Asuinpaikasta etelään maaperä oli savea ja muuttui kosteammaksi. 17,5 m korkeuskäyrän yläpuolella alue on erittäin kivikkoista ja huonosti asuinpaikaksi kelpavaa.

Kaakkois-Suomessa maankohoaminen on hitainta koko Suomen alueella. Mesoliittisella ajalla ainoastaan Pyhtään korkeimmat kohdat olivat kohonneet merenpinnan yläpuolelle. Tällöin merenpinta on ollut 27,5–30 m korkeudessa. Litorina-transgression (6500–5500 BP) aiheuttama merenpinnan nousu on tuhonnut osan vanhemmista asuinpaikoista. Varhaiskampakkeramiikan aikana merenpinta on ollut hieman alle 25 m korkeudessa, tyypillisen kampakkeramiikan aikana noin 20 m ja myöhäiskampakkeramiikan aikana alle 20 m. Nuorempi kivikausi olisi noin 17,5–15 m korkeuskäyrän kohdalla. Pronssikauden alku olisi noin 12,5 m korkeuskäyrällä ja loppu noin 10 m korkeuskäyrällä. (Seppälä 2006:4)

Pyhtään Nygård 2:n löytöpaikka 3 on noin 14–15 m korkeudella mpy. Eniten löytöjä tuli 15 metrin korkeudelta. Korkeutensa puolesta se ajoittuu nuorempaan kivikauteen. Tähän aikaan kohde on ollut suojaisessa laaksossa ja sen eteläpuolella merenrannassa. Alue on hyvin pienialainen.

3. TUTKIMUSHISTORIA

Kohteen löysi arkeologian harrastaja Rune Nygård, joka metsä-äestyksen jälkeen löysi paikalta saviastianpaloja, kiviesineitä, palanutta luuta, kivilaji-iskoksia, kvartsisiesineen ja –iskoksia. (KM 36395). Hän ilmoitti löydöistään Kymenlaakson maakuntamuseoon, josta tieto saatiin Museovirastoon. Vuonna 2006 Sirkka Seppälä kävi kohteella Pyhtään esihistoriallisten kohteiden inventoinnissa.

4. KAIVAUSTEN TARKOITUS JA HAVAINNOT

Pyhtään Nygård 2 on tulevan valtatie 7 pohjoispuolella. Alun perin se tuntui olevan liian kaukana tulevasta linjasta, mutta kun valtatie 7 tuleva linjaus tarkentui, tehtiin asuinpaikan löytöalue 3:n ja tielinjan väliin koekaivaus. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, ulottuuko asuinpaikka tielinjalle. Koska aikaa oli niin vähän (2 viikkoa/3 kohdetta), sen laajuutta pohjoiseen, itään ja länteen ei ehditty selvittää. Etelään, tienlinjan suuntaan päin, asuinpaikan laajuus tutkittiin koekuopituksella. Pohjoiseen asuinpaikka ei todennäköisesti jatku laakson reunojen yli.

4.1. KAIVAUSTEN METODIT

Alueelle tehtiin koekuoppia alkaen löytöpaikasta kohti tulevaa tielinjaa. Koekuopitusta jatkettiin niin pitkälle tielinjaa päin, että varmistettiin asuinpaikan laajuus tähän suuntaan. Ajan puutteen vuoksi koekuoppia ei voitu laajentaa lupaaville alueille.

Turvekerros poistettiin lapiolla, tämän jälkeen maata kaivettiin pelkalla. Maa seulottiin. Välillä maata lapioidiin suoraan seulaan kiireen vuoksi, kuitenkin niin, että löytöjen syvyys tiedettiin. Koekuopat kaivettiin niin syväälle kuin löydöt tai likamaa ulottuivat, yleensä vähintään 40 cm syvyyteen. Aluetta myös kairattiin.

Koordinaatisto sidottiin GPS-lukemilla, koska lähettyvillä ei ollut rakennuksia tai muita peruskarttaan merkittyjä kohteita, joihin sen olisi voinut sitoa. Koekuopan 230/400 pkoo 6709495 ja ikoo 3481548 ja koekuopan 173/400 pkoo 6709434 ja ikoo 34815547. Korkeus paikalle tuotiin tiehallinnon korkeuspisteestä nro 8210 (pkoo 6709291, ikoo 3481551, z 12,424). Korkeuspiste on keltainen muoviputki, joka on pultattu rautanivelellä kiveen. Koordinaatiston x-linja on 0 goonia pohjoiseen. Kohteesta piirrettiin yleiskartta ja levinneisyyskartta. Kohteesta otettiin mustavalko- ja digitaalikuva.

4.2. KOEKUOPAT, LIKAMAAT JA LÖYDÖT

Tutkittavalle alueelle tehtiin yhteensä 14 koekuoppaa, joiden koko oli 50 x 50 cm. Eniten löytöjä tuli koekuopasta 200/400. Tästä koekuopasta tuli 8 kvartsi-iskosta. Tämän jälkeen eniten löytöjä tuli koekuopasta 227/400. Tästä koekuopasta tuli taltta ja neljä kvartsi-iskosta. Mielenkiintoista on, että vaikka kyse on nuoremman kivilajin kohteesta, yhtään saviastianpalaa ei löydetty.

Koekuopissa 1, 2, 3, 5 ja 6 maaperä oli savea. Lisäksi koekuopassa 200/400, josta tuli eniten löytöjä, maaperä oli savea. Näissä koekuopissa ei myöskään ollut podsolimaannosta. On mahdollista että koekuopassa 200/400 on metsäaurauksen johdosta noussut pohjasavea pintaan eli kuopan maa olisi sekoittunut. Eteläisimmissä koekuopissa 5 ja 6 savi oli sinertävää ja kerrostunutta. Muissa koekuopissa maaperä oli hiekkaa tai hiesua ja niissä oli podsolimaannos. Likamaata ei havaittu missään koekuopassa. Löytöjä tuli koekuopista, jotka olivat 12,15–15,80 m korkeudella. Runsainten löytöjä tuli vähän yli 15 m korkeudelta. Löytösyvyys oli 0–20 cm.

Nygård 2:n löytöalue 3 on pienialainen. Siellä on todennäköisesti oleskeltu tietyssä vuodenaikana lyhytkestoisesti. Se voi olla väliaikainen leiripaikka tai työkalujen tekopaikka

Löytötaulukko KM 37966

LAJI	MÄÄRÄ
Kvartsi-iskoksia	26
Kivilaji-iskoksia	2
Taltta	1

Koekuoppien pinta- ja pohjavaaitus

X	Y	Z=pinta	Z=pohja
210	400	15,80	15,43
220	400	15,23	14,76
200	400	15,08	14,54
190	400	14,59	14,19
180	400	14,52	13,97
230	400	15,45	14,96
173	400	14,15	13,57
1		15,03	14,58
2		14,52	14,08
3		12,89	12,61
4		16,57	16,13
5		15,89	15,45

6. YHTEENVETO

Pyhtään Nygård 2:n löytöalue 3 on pienialainen nuoremman kivikauden kohde. On hyvin mahdollista, että se on väliaikainen leiripaikka, jossa on oleskeltu lyhytaikaisesti tai se voi olla kvartsin iskentäpaikka. Pohjoisessa se rajoittuu 17,5 m korkeuskäyrän alapuolelle ja etelässä koekuopan 180/400 eteläpuolelle, katso kartta s. 12 ja 13. Itään ja länteen kohteen rajoja ei ehditty selvittää. Kohde sijoittuu tulevan valtatie 7 pohjoispuolelle, eikä siinä tarvitse tehdä lisätutkimuksia valtatie rakentamisen takia. Läjitysalue 214 tulee kuitenkin kohteen länsipuolelle. Tähän suuntaan kohteen laajuutta olisi hyvä selvittää.

Arkistolähteet:

Seppälä, Sirkka 2006: Pyhtää. Esihistoriallisten kohteiden inventointi. Museovirasto/ arkeologian osaston topografinen arkisto.

Vuoristo, Katja ja Lesell, Kreetta 2005: Valtatie 7 uudenlinjauksen inventointi Loviisa-Kotka. Museovirasto/ arkeologian osaston topografinen arkisto.

Kirjalliset lähteet:

Miettinen, Arto 2002: Relative Sea Level Changes in the Eastern Part of the Gulf of Finland during the Last 8000 Years. *Annales Academiae Scientiarum Fennicae Geologica-Geographica* 162. Suomalainen Tiedeakatemia.

G676:1

Kivikautinen asuinpaikka. Yleiskuva. Etelästä.

DG676:2

Kivikautinen asuinpaikka. Etelästä.

DG676:3

Kivikautinen asuinpaikka. Idästä.

Pyhtää Nygård 2, MV-negatiiviluettelo F145783:1. Kuvannut Kreetta Lesell

Kuvan numero	Aihe	Tekijä	Kuvatyyppi	Tiedostonimi
F145782:1	Kivikautinen asuinpaikka. Kaakosta.	kuvaaja: Kreetta Lesell	mustavalkoinen negatiivi	F145782_1.jpg
F145782:2	Kivikautinen asuinpaikka. Etelästä.	kuvaaja: Kreetta Lesell	mustavalkoinen negatiivi	F145782_2.jpg

Pyhtää Nygård 2, digitaalikuvaluettelo DG676:1–3. Kuvannut Kreetta Lesell

Kuvan numero	Aihe	Kuvatyyppi	Tiedostonimi
DG676:1	Kivikautinen asuinpaikka. Yleiskuva. Etelästä.	digitaalikuva	DG676_1.jpg
DG676:2	Kivikautinen asuinpaikka. Etelästä.	digitaalikuva	DG676_2.jpg
DG676:3	Kivikautinen asuinpaikka. Idästä.	digitaalikuva	DG676_3.jpg

KARTTALUETTELO Pyhtää Långkärrsskogen 2

Karttojen piirtäminen ja digitointi Piritta Häkälä

Peruskarttaote 1:10 000, A4, s. 4

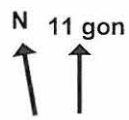
Yleiskartta 1:1000, A4, s. 11

Kartta löytöjen levinnästä, A3, s.12

Peruskarttaote 1:7 000, A4, s. 13

Pyhtää Nygård 2 Kreetta Lesell 2009

Yleiskartta
MK 1:1000

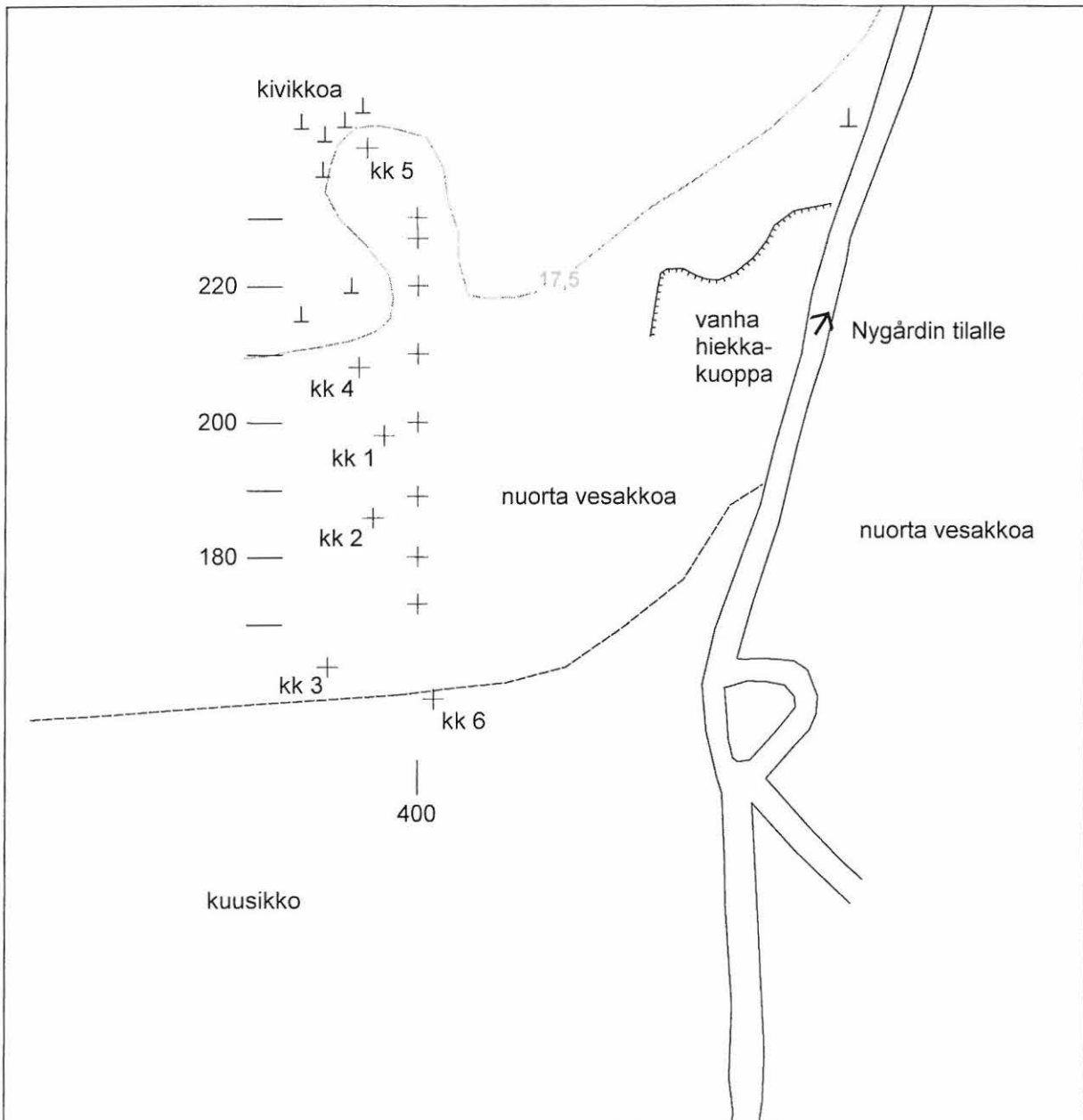
Piirt. & digit. Piritta Häkälä

+ koekuoppa

17,5 korkeuskäyrä (hahmotelma)

50 m

⊥ kivi

Pyhtää Nygård 2 Kreetta Lesell 2009

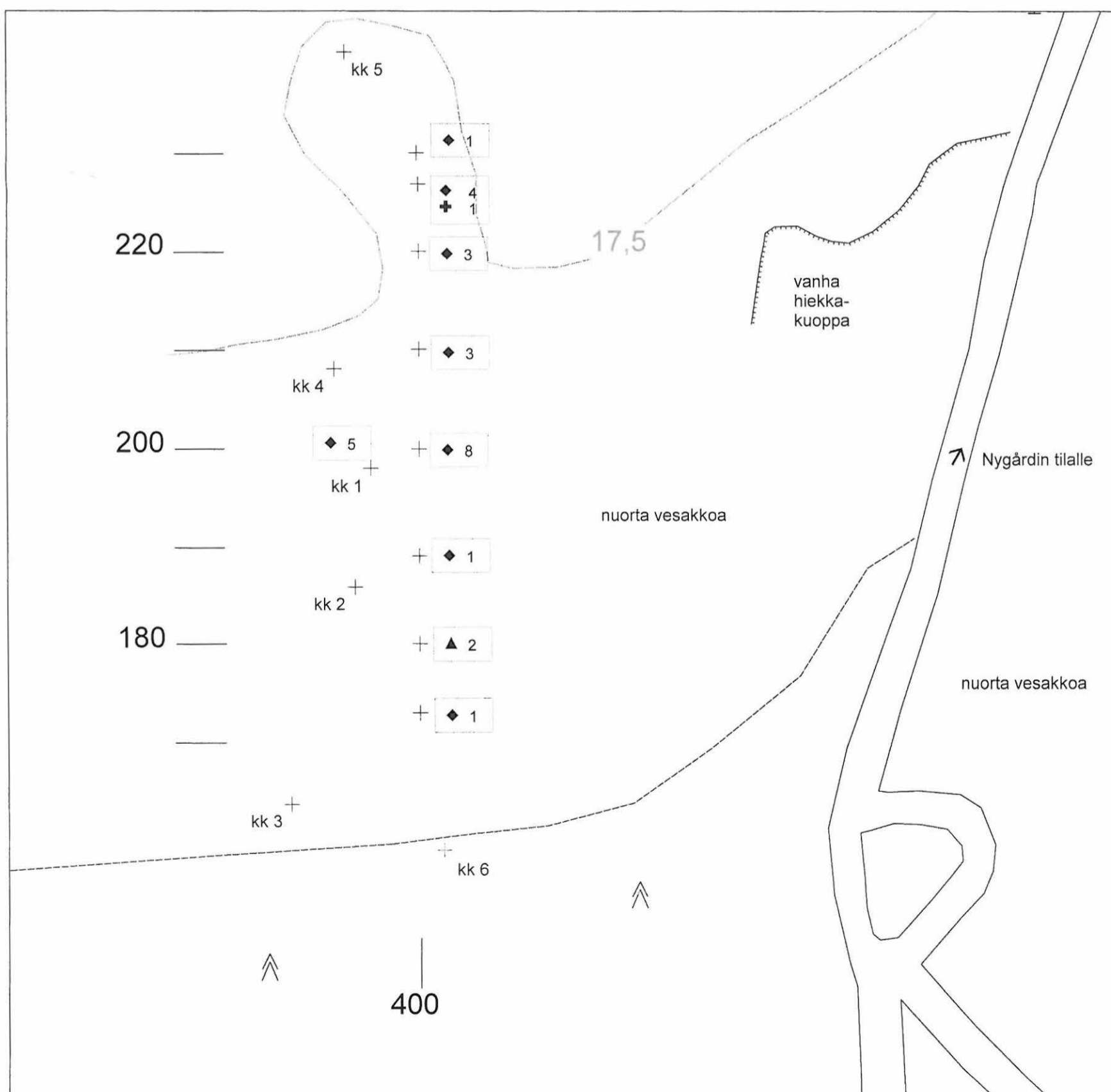
osasuurennos yleiskartasta ja
löytöjen levintä tutkimusalueella
MK 1:500

Piirt. & digit. Piritta Häkälä

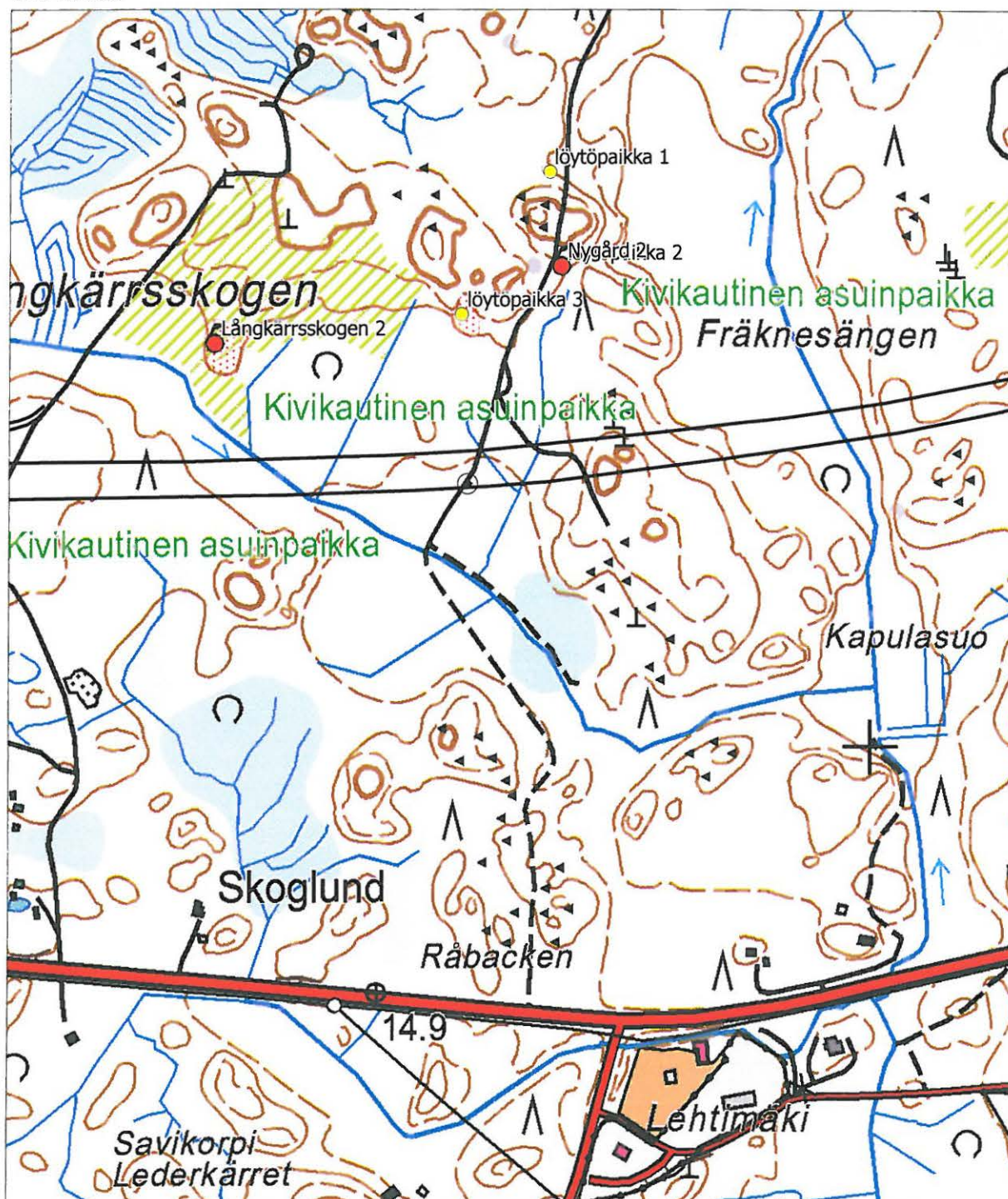
25 m

- + koekuoppa
- — korkeuskäyrä
- ◆ 1 kvartsi-iskoksia/kappalemäärä
- ▲ 1 kivilaji-iskoksia/kappalemäärä
- + 1 kiviesine/kappalemäärä
- ↗ kuusikko ja metsän raja

- muinaisjäännöksen arvioitu laajuus
- kiinteä muinaisjäännös, koordinaattipiste (Museoviraston ylläpitämä muinaisjäännösrekisteri)
- kiinteään muinaisjäännökseen kuuluva erilliskohde
- KP 8210 pkoo=6709291 ikoo=3481551 Z=12,42
- uusi moottoritienjaus

MK 1:7000

6709000

3482000